

kliče: Ni res mogoče! Oni zvrne krivdo nanj, ta ga zagovarja; zlobnež razžali mene, varuha in mi grozi s tožbo — a ta prosi zanj. O, tu ni vse v redu!“ . . .

Tako jame rojiti Jerobu po glavi. Zapiči tedaj v Janka svoj ostri pogled in reče: „Mislim, da bi se Koprivar ne upal tako pisati, ko bi ne bilo vzroka. Fant, pa nisi ti kaj kriv te goljufije? A?“

Janko se stresne. Vstane s stola in vikne: „Moj Bog, kako sodite o meni? . . . To je vendar prekruto!“ . . .

„Če Koprivar ni kriv, je kdo drugi. Eden je vzdignil denar, to dokazuje pošta. A oni pravi, da je tebi dal. Kje imaš, grdun hinavski, denar?“ . . .

Bled kot mrlič se zravnava Janko pred Jerobom in izpregovori: „Tudi vi, ki ste moj veliki dobrotnik, ne smete tako govoriti!“ . . .

„Ha-ha!“ se zakrohoče užaljeni Jerob. „Ciganska sodruga! Taki-le mi bodo ukazovali, kaj smem in kaj ne smem! Kako naj zastavim besedo, da ne bo užaljeno njih samoljubje? Berač, razkrinkan si! Gada sem redil na prsih in ga doжил s svojo krvjo! Čemu prosiš in vpiješ: Ne tožiti! — Zato, ker se bojiš za lastno kožo! Oho, poznamo se! . . . Ne tožiti, vpiješ, — kákor da bi bilo greh streti gada na cesti! Hinavec! Ti, ti si kriv! Zapravil si denar in zdaj zvrtaš krivdo na tovariša! Sramota! Še danes grem k sodišču!“ . . .

Janko ni vedel, kdaj je prišel iz Jerobove hiše.

(Dalje.)

V katakombe.

(Slika iz davnine.)

Večer pada na večni Rim. Temni oblaki se zbirajo nad mestom ko bi hoteli oviti v svoj plašč šumne ulice in svetle palače. Le redka zvezda se kaže med oblaki: sramuje se morda svoje skromnosti, ko vidi pod seboj celo morje lučic; sramuje se, ker nje, hčere večnega Solнца, ne bo morda niti pogledal zemljan, zatopljen v svoj pozemeljski blesk . . .

Po ulicah vse šumi. Denarni meščani se vozijo v bogatih kočijah ali pa hodijo peš po gladkem tlaku. Pred njimi in za njimi hodijo sluge z velikimi bakljami, da se njihova gospôda ne izpotakne v kaki temni ulici. Iz hiš se razlega vrišč, in okna žare v lučih. Nekatera so posebno velika in svetla. V hiše z velikimi in svetlimi okni drvijó ljudje kot valovi reke proti silnemu morju. Vse hiti naprej kot besno. Vmes se razlegajo hripavi glasovi pijanih tolpa . . . Množice rimskih prebivalcev, site lenarjenja in postovanja čez dan, gredo v svoje templje častiti bogove. Od tam pa naprej, v amfiteater, kjer jih čaka nasladna zabava. Nalovili so zopet nekaj ljudi, ki niso hoteli častiti njihovih bogov in uganjati z njimi v templju vsakovrstnih

hudobij. Raztepli so jih, a ker se le niso hoteli vdati in častiti njihovih malikov, so jih obsodili na smrt. Trgale jih bodo zveri ter jih vlačile po pesku, v največje veselje podivjanih gledalcev.

* * *

Daleč iz mesta se čuje vpitje in divjanje, ki navdaja ljudi, zbirajoče se pred neko votlino, s trepetom in grozo. Star mož se oglasí: „Bojim se, da se danes pripeti nesreča. Oni mladenič, ki smo ga pred kratkim pridobili za našo vero in so ga danes ujeli, se bo morda zbal groznih muk in zasramovanja bogatih sorodnikov, ki ga bodo gledali, kako umira kot kristjan, pa se bo odpovedal naši veri. Ta misel mi danes ne da miru. Bojim, se za sicer dobrega mladeniča.“

„Ne bojte se!“ odgovori drug glas. „Pred nekaj dnevi sva šla še skupaj sem v katakombe in rekel mi je, da bi bila njemu radost umreti za Kristusa, ki mu je dal to milost, da je zapustil grde malike in prišel k nam. On je trden v veri in volji, ker ga ni premotil blesek tega sveta.“

Vsi so bili veseli teh besed. Poznali so mladeniča, da je trden; toda bali so se, da bi ga visoke nagrade njegovih sorodnikov, ki so bili ugledni meščani, ne premotile. Po teh besedah pa so bili vsi potolaženi — in oglasila se je veličastna pesem Gospodu na čast, ki se je razlegala tja do mesta, kjer je v tistem času stal mladenič na sodbi, čakajoč ure, ki ga popelje v kraj veselja in slave.

Od vseh strani se bližajo pobožni kristjani, hiteč v svoja svetišča. Na obrazih se jim bere resnoba, a v srcu so veseli, saj so srečno dokončali trdo delo in gredo k samemu Zveličarju — v svoje kapelice, v podzemeljske hodnike ali katakombe. Pred vhodom zažigajo baklje, da bi ne zašli po hodnikih, ki držé na vse strani. Molče in zamišljeni gredo po trdem tlaku. Tupatam se kdo ustavi, stopi k steni in sklène roke. Našel je grob svojega prijatelja, sorodnika, očeta ali matere; ponižno se skloni k njemu in zmoli mimogrede kratko molitvico, želeč rajniku večnega miru. Tam se joka mati poleg groba svojega otroka, ki ji je delal toliko veselja; a so ji ga v cvetu let ugrabili krvoločneži, ga mučili do smrti in umorili zaradi njegove vere v Kristusa.

Iz drugega hodnika se slišijo udarci, odmevajoči na vse strani. Mlad mož ravno koplje v steno grob. Zunaj, na prostem že čakajo pogrebci z mrličem; okoli pa se zbira družba. Nekateri jokajo za njim, drugi se drže resno: morda mislijo, kako bodo kmalu tudi nje nesli k večnemu počitku v hladno zemljo, v te katakombe. Mrliča prineso do izkopane votline in ga denejo vanjo. Duhovnik moli za rajnega, ljudstvo pa stoji okrog groba in sveti z bakljami mrliču v obraz. Zdi se ljudem, kakor bi se mrlič držal na smeh in jim hotel pripovedovati, kako lepše se mu godi v kraljestvu izvoljenih kot v tej dolini, polni trpljenja in preganjanja. Zadnjič mu še pogledajo znanci in prijatelji v obraz, potem pa ga pokrijejo s ploščo, ki ga umakne njihovim očem le za kratek čas življenja . . .

Vedno več ljudi prihaja po hodnikih, kajti bliža se čas službe božje. V ozkem, stranskem hodniku je velik prostor, kamor se vse steka. Pri vходу stojé štirje korenjaki in vsakega pogledajo natančno, da bi se morda ne prikradel kak hudobnež v njihovo svetišče in ga onečastil. Eden izmed teh mož je videti posebno junaški. Večji je od vseh drugih, obraz pa mu obroblja dolga, črna brada. Po licih je ves razrežan in videti je jezne in hudobne narave. Toda v tem temnem obličju sije dvoje jasnih zvezd; dvoje milih, vdanih oči, ki se vedno ozirajo tja gor proti oltarju, kjer biva Odrešenik človeštva. Mož, stoječ pri vratih, je bil nekaj rimski vojak, ki se je odlikoval v mnogih bojih s svojim junaštvom. Doletela ga je sreča, da je zapustil poganske bogove in je postal goreč kristjan. A je imel še vedno v sebi dokaj vojaške krvi, da bi bil šel za vsakega kristjana posebej v boj, kaj šele, da bi se kdo predrznil vdreti v kapelico in morda onečastiti sveti prostor. Zato so ga tudi postavili za stražnika vrat, in tega je bil posebno vesel.

Služba božja se prične. Kakor tiho šepetanje pomladnega vetra se čujejo te mile prošnje in molitve vernega ljudstva. Nekaj časa molijo, potem se ogласi petje . . .

Jutro je. Verniki se vračajo iz katakomb. Že miglja na nebu zgodnja danica, kakor bi jih pozdravljala na njihovi poti proti dvmu. In vsakemu potniku se bere na obrazu veselje, ker je spet eno noč daroval Kristus.

Po mestu pa divjajo pijane tolpe poganov, ki so se naslajale celo noč ob bolečinah trpinčenih kristjanov. Na njihovih obrazih ni videti veselja. Strast je začrtala vanje svoje temne poteze in v očeh jim je zagorel ogenj sovraštva do ljudi, ki z veseljem prenašajo muke in zasramujejo njihove bogove . . .

* * *

Minila so stoletja. Prazni in razdrti stoje templji poganskih bogov; le tupatam dobe še kako podoba boga, ki so ga častili brezumniki nekaj. Neso ga v muzej, da ga ljudje ogledujejo in se mu smejejo . . .

Iz podzemeljskih katakomb pa je pognalo seme, ki se je razrastlo v velikansko drevo, ki ne bo usahnilo do konca zemeljskih dni.

Saturnin.

Oj v poljani . . .

Oj v poljani, oj v poljani
rože jemljejo slovo,
slana vela lica mi je,
vene stêbelc sto in sto.

Oj iz dalje, oj iz dalje
že prihaja snežec bel,
gore skalne že zapal je,
kmalu v dolu bo zavel.

Kmalu bode snežec beli
nam poljano širno kril . . .
Ah, kdo pač ob teh prizorih
ne bi tožnih misli bil.

Sokolov.

